

Column

NICO DIJKSHOORN

Kontschop

Levende standbeelden vragen erom. Een schop ónder de kont, niet erop.

Wat ik graag mag doen: levende standbeelden laten bewegen. Het liefst door ze onder hun kont te schoppen. Ook bij gewone, bewegende volwassenen is dat al fijn, de kontschop. Ik heb wel het idee dat hij steeds minder populair wordt en dat vind ik jammer. De kontschop trekt zich niets aan van status. Dat maakt hem zo aantrekkelijk.

Het is heel belangrijk dat je hem goed uitvoert. Een korte instructie. Ga in een ruimte zitten waar iemand iets van enige importantie staat te vertellen. Laten we zeggen, een hoogleraar die drie kwartier lang gaat praten over fazanten en wat die allemaal meemaken. Je gaat achter in de zaal zitten, staat midden in zijn verhaal op, loopt naar voren, hij merkt je te laat op en dan: plof, voet onder zijn kont.

Meestal voelen ze met één hand verbaasd aan de plek waar je ze net hebt geraakt en daarna loop je zwijgend terug naar je stoel. Het hoeft niet, maar je kunt dan eventueel iets roepen. Zoiets als: 'nou vertel dan maar wat die fazant allemaal meemaakte, met je kontje.'

Voor ik het vergeet: het is onder de kont schoppen. Dus niet erop. Dat is heel belangrijk. Een goede kontschop klinkt aangenaam.

Van een goed uitgevoerde kontschop heb je een leven lang plezier

Alsof er een kat heel hard met zijn hoofd tegen een zak eierkooltjes aanloopt. Van een goed uitgevoerde kontschop heb je een leven lang plezier. Je kunt hem op gezette tijden uitdelen, maar probeer het te doseren. De onverwachte kontschop blijft het mooiste.

Naast iemand gaan staan bij een bushalte, verder niemand in de buurt, stapje naar achteren en hopla, je wreef onder dat benauwde vrouwenreetje naast je.

Maar ik dwaal af. Levende standbeelden, die vragen erom. Die gaan er echt voor staan. Zo zie ik het in ieder geval. Midden in een stad, overgoten met betonverf, een beetje gaan staan doen alsof je een gestorven dichter uit de 17de eeuw bent, dan ben je de boel gewoon keihard aan het provoceren. Dat praat niemand mij uit mijn hoofd. En dan kunnen ze hem krijgen ook.

Op de Ramblas in Barcelona staan de ergste levende standbeelden. Vroeger was dat een fijne plek. Oude Spanjaarden met een lekkend oog verkochten er kleine handwapens, paella en stervende parkietjes. Dat was overzichtelijk. Je kwam er voor je plezier. Nu wemelt het er van de levende standbeelden. De een nog erger dan de ander.

Het is allemaal het overbekende werk. Mannetje van brons worstelt met paraplu in de wind. Vrouwje slaat een vis dood terwijl ze haar hoofd onder haar arm heeft. Bronzen man zit te schaken en als je langsloopt schreeuwt hij met een felroze mond iets in het Spaans.

Op zo'n moment komt de kontschop goed van pas. Ze verwachten het niet. Dat is een voordeel. Levende standbeelden denken dat ze iets kunstzinnigs doen. Ze lullen er ook graag over, als ze even pauzeren. Ja, het is een vak, dit en dat. Doe het maar eens, zeggen ze, stilzitten met zes duiven op je hoofd. Je kunt dan wel zeggen: dat doet mijn man al 26 jaar, in de achtertuin, maar dat helpt niet.

Dit doet u dus deze zomer. Wachten tot ze staan, aanloop van 40 meter en plof. Als ze niet bewegen zegt u dat ze iets hebben gewonnen.

Beeldende kunst

BESCHOUWING INDISCHE SCHILDERIEN

Adrien-Jean Le Mayeur de Merprès (1880-1958): *Ni Pollok at the Pond*.

Abraham Salm (1801-1876), *View on the Solo River*.

Veel interesse was er niet voor, maar opeens brengen ze tonnen op. Oude schilderijen uit Nederlands-Indië blijken een onverwachte erfenis van het koloniaal verleden. Het Zeeuws Veilinghuis brengt ze op 4 juni onder de hamer.

Door Karolien Knols

Parels in de gordel van Smaragd

En toen ging de *Balinese danseuses* van Willem Dooyewaard, getaxeerd op 15- tot 20 duizend euro, weg voor een recordbedrag van 220 duizend euro. De vrouw die het had ingebracht bij het Zeeuws Veilinghuis kon het niet geloven: het olieverfschilderij dat van haar vader was geweest, dat ze vroeger zo beangstigend vond en dat jaren zonder lijst in een kast had gelegen - zo veel geld. Dat was nadat de veilingmeester een schilderij van de Belgische kunstenaar Adrien-Jean Le Mayeur de Merprès (1880-1958) had afgeslagen op 470 duizend euro. En een Willem Hofker (1902-1981) op 6 ton.

Aan het einde van die middag, 11 december 2013, knalden de kurken aan de Herengracht in Middelburg: bij de halfjaarlijkse veiling van schilderijen uit voormalig Nederlands-Indië werd in twee uur tijd met honderd schilderijen 2 miljoen euro omgezet. Een paar maanden later is de euforie bij directeur René de Visser (38) nog steeds niet gezakt. Hij is bezig met de voorbereiding van de volgende 'Indische' veiling en hij zegt het maar meteen: er zitten weer een paar parels bij. Er is werk van Dooyewaard, Hofker en Le Mayeur. Van Theo Meier, de Paul Gauguin van Bali, die nog in opdracht van de Indonesische president Soekarno heeft geschilderd.

Afgelopen week stond er een afstamming van Abraham Salm op de stoep. Hij had twee schilderijen bij zich van de 19de-eeuwse koopman in Surabaya die als amateurschilder landschappen in Java had vereeuwigd. Kunsthistorisch was het misschien niet het interessantste, maar toch: *View on the Solo River*, getaxeerd op 20 duizend euro, zou wel eens voor meer geld kunnen weggaan. '19de-eeuwse Indische schilderijen', zegt De Visser, 'kom je bijna niet meer tegen.'

Hoe een klein veilinghuis groot kan worden met kunst die in Nederland slechts in kleine kring wordt gewaardeerd. Het verhaal begint in 2006, als René de Visser uit de boedel van een 90-jarig echtpaar een schilderij van de Chinese kunstenaar Lee Man Fong krijgt aangeboden. Er waren al eens eerder 'Breitnerachtige' Indonesische landschappen voorbij gekomen in zijn veiling, maar geen ervan was zo gedurfd als dit werk.

Visser - begonnen op de hogere zeevaartschool, gestudeerd aan de TU in Eindhoven, en bij het Zeeuws Veilinghuis aangenomen 'om de boel wat efficiënter te managen' - neemt zich voor zich een half jaar lang te verdiepen in kunst uit voormalig Nederlands-Indië.

Hij leest eens wat, struint het net af, legt contacten met kenners en dan gebeurt het:

op de veiling gaat het schilderij weg voor 125 duizend euro. Het is het hoogste bedrag dat in zijn huis tot dan toe voor één kavel is geboden, en hij denkt: 'Daar moeten we maar eens iets mee gaan doen.'

Hij zet advertenties waarin hij aankondigt op zoek te zijn naar Indische schilderijen, vliegt naar Indonesië om met potentiële klanten te spreken. In 2007 veilt hij vijftien Indische schilderijen en elk jaar worden het er meer. In 2011 voelt hij: nu hebben we het echt in handen.

Bij de recentste veiling, in december, gaan in Middelburg meer dan honderd schilderijen onder de hamer. Concurrenten Sotheby's en Christie's hebben het nakijken: steeds vaker kiezen aanbrengrers van dit werk voor De Visser. 'We zijn klein en gespecialiseerd, en bovendien: het nieuws dat een Dooyewaard of een Hofker hier voor zoveel geld worden geveild, verspreidt zich snel.'

Rijstvelden en dorpsaferekenen, vulkanen met sluierbewolking, palmbomen en de zee, badende vrouwen, offerende en dansende vrouwen: vanaf de tweede helft van de 19de eeuw worden ze ontelbaar vaak vastgelegd door Europese en Indonesische kunstenaars.

In de 19de eeuw zijn dat overwegend amateurschilders: Nederlanders in overheidsdienst en tekendocenten. Met Raden Saleh,